

ETIK
YAYINLARI

AFŞAR TİMÜÇİN'E
ARMAGAN

- Zehrağül AŞKIN

- Çetin VEYSAL

Hazırlayanlar

AFŞAR TİMÜÇİN'E ARMAGAN

Afşar TIMUÇİN'e ARMAĞAN

ETİK YAYINLARI

Dizgi ve Düzenleme
KARE YAYINLARI

Türkçe Düzelti
DİLEK YUMRU

Kapak film
MAT YAPIM

Baskı-Cilt:

BARİŞ MATBAASI

Barış Matbaa Mücellit Ali Laçın Davutpaşa Cad.
Güven San. Sit. C Blok No: 291 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 674 85 28 Fax: (0212) 674 85 29

Baskı Tarihi
ŞUBAT 2010

ISBN 978 - 975 - 8565 - 59 - 7

© ETİK YAYINLARI

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı
yasanın hükümlerine göre, kitabi yayınlayan ETİK YAYINLARI'nın
izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir
kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ETİK YAYINLARI KİTAPSAN KURULUŞUDUR

Cağaloğlu Yokuşu Narlıbağ Sokak Narlı Han No: 3
Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: (0212) 511 63 91-92 Fax 511 62 99
e-mail: etikyayinlari@yahoo.com kitapyardu.com

İçindekiler

I. KESİM

Teşekkür.....xi

Afşar Timuçin hayatı.....xiii

Afşar Timuçin Hocamıza.....xv

Afşar Timuçin Eserleri.....xvii

Afşar Timuçin ile Kısa Bir Söyleşi.....1

Çetin VEYSAL.....1

Afşar Timuçin'e Mektup.....9

II. KESİM

Bir Aydınlanma Ateşi Taşınıcısı ve Çağdaş Bir Anadolu Düşünücü:
Afşar Timuçin

Uğur PIŞMANLIK.....17

Afşar Timuçin Romannın İsladağı: Mücadele

Müstüm KABADAYI.....23

Afşar Timuçin'in Öykücülüğü

Nazmi BAYRI.....37

Sanatsal Yaratıcılığın Olanagından Estetik Bilginin Olanagına

Engin DELİCE.....45

"Aşk'in Dihalektığı" ya da Afşar Timuçin'in 'Aşk'a Yaklaşımı

Çetin VEYSAL.....79

Afşar Timuçin Düşüncesinde Nazım Hikmet Şiirini Doğru Anlamak

Dilruba Nurray ERENLER / H.Haluk ERDEM.....87

Afşar Timuçin'in Aristoteles Felsefesi Kitabı Üzerine Değerlendirme

Aynur YURTSSEVER.....93

Afşar Timuçin'in "Felsefeye Giriş" Yapıtı Üzerine Değerlendirme	107
Sara ÇELİK	107
Niçin Yapısalcılık ve Varoluşçuluk Değil?	133
Zehragül AŞKIN	133
Afşar Timuçin'in Felsefe Tarihi Anlayışı ve Felsefe Tarihi Çalışmaları	145
Mustafa GÜNEY	145
III. KESİM	
Felsefenin İlerleyen Bilgisi Üzerine	165
Uluğ NUTKU	165
Değer Yargılarının Bilgibilimsel Temeli Üstüne	171
Ömer Naci SOYKAN	171
Aristoteles ve Kamusalılık	177
Betül ÇÖTÜKSÖKEN	177
Yorum, Anlama ve Sanat Üzerine: Gadamer	183
Methn BAL	183
Hegel'in Efsandı-Köle Diyalektiği Bağlamında Bilincin Gelişim Süreci	197
Didem DELİCE	197
Hegel ve Aydınlanmacılık: Tırtın Fenomenolojisi Üzerine Bir Deneme	211
Doğan GÖÇMEN	211
Gramsci ve Hegemonya Kuramı	235
Mustafa ŞENER	235
Herbert Marcuse ve Özgürlük: Bilimden Utopyaya	253
Doğan Barış KILINÇ	253
Yakın Almanya Tarihi ve Felsefe	271
Engin ERKİNER	271
On Dokuzuncu Yüzyılda Opera: Bir İnceleme Çerçevesi	291
Ateş USLU	291

465	Tuncay SAYGIN.....
457	Platon Felsefesinde Sanat Eleştirileri ve Sanatın Politik Kullanımı Nurseren TOR.....
453	Mersin'de "Sanat"ı Anlamak Jean-Francois LYOTARD (Çev. Metin BAL).....
421	Postmoderni Tanımlamak (1986) Mihay KOKTURK.....
413	Sanatsal Estetikten Yaşama Estetiğine Güçlü ATEŞOĞLU.....
399	Vico'nun "Scienza Nuova" sı [yeni bilim] ve Tarih-Felsefe İlişkisi Toros Güneş ESGÜN.....
371	21. Yüzyılda Kant Estetiğini Yeniden Düşünmek Gebrail ÖTÇÜN.....
351	Sanatta 'Değer' Sorunsalı Mehmet YILMAZ.....
343	Postmodernizm ve Sanat Faik KANATLI.....
321	Norbert Elias'ta Şiddet Sorunsalı Mehmet MEDER & Güney CEĞİN.....
	Kültür Endüstrisi Tahakkümünün Eleştirisi

POSTMODERNİ TANIMLAMAK** (1986) JEAN-FRANÇOIS LYOTARD

//Postmodern" terimini gevreleyen birtakım problemlere -kesinlikle onları gözlemek değil- işaret etmek amacıyla sadece birkaç gözlem yapmak istiyorum. Benim amacım tartışmayı kapatmak değil, fakat açmak, bazı karışıklıkları ve muğlaklıkları uzaklaştırarak mümkün olduğunca bu tartışmanın genişlemesine izin vermektir.

"Postmodern" terimi içinde ima edilen ve içerilen birçok tartışma vardır. Ben bunların üçünü ayırt edeceğim.

İlk olarak, mimari teorisinde bulunan, postmodernizm ve modernizmi ya da Modern Hareket (1910-45) arasındaki karşıtlık. Paolo Portoghesi'ye (*Dopo architettura moderna*) göre, bir kırılma ya da kopuş söz konusudur ve bu kopuş Ökültürel geometrinin hegemonyasının feshidir. Bu feshin, örneğin, De Stijl (ing. *style*, tr. stil, biçim) adıyla bilinen akınun plastik sınırında yüceltilmiştir. Başka bir İtalyan mimar Vittorio Gregotti'ye göre iki dönem arasındaki fark, belki de daha ilginç bir yarımla tarafsızdan belirler. Büyük çapta insanın özürleşmesinin gerçekleştirilmesinde, artık mimari tasarı ve toplumsal-tarihsel ilerleme arasında hiçbir yakın bağ kalmamıştır. Postmodern mimari, kendisine miras kalan uzam içinde küçük dönüşümler gerçekleştirilmiştir ve insanlık tarafından değil edilen bütün uzamın son bir yeniden inşası tasarı ve insanlık tarafından değil edilen bütün uzamın son bir yeniden inşası tasarınsını terk etmeye mahkum oldu. Bu anlamda, daha geniş bir alanda bir perspektif açıldı.

* Adıyaman Üniversitesi, Felsefe Bölümü öğretim üyesi. Elektronik Posta Adresi: balmehin@gma-il.com

** Gvirmenin Notu (Ç.N.): Bu metin 20 Mayıs 2009'da Dicle Üniversitesi Felsefe Kulübü'nün gerçekleştirdiği Felsefe Tarihinde "Özne Problemi" Semineri'nin dördüncü kısmını oluşturan Postmodernizm başlıklı oturumuna (Konuşmacılar: Ebru Karakoç, Dilnur Kılıç, Sema Sökmen, Hüseyin Uğur) hazırlanmış ve zirkamacıyla Türkçeye çevrilmiştir. Metnin aslı Fransızcadır. Türkçeye İngilizceden çevrilmiştir. Fransızca'dan İngilizce'ye Çeviren David Richter. Bu metnin İngilizcesi: "Defining the Postmodern" - için şu web sayfasına bakınız: <http://qcpages.qc.edu/ENGLISH/Staff/Richter/Lyotard.htm>

Dolayısıyla, postmodern insanın ya da özel olarak postmodern mimarın gözü önünde artık bir evrensellikleştirmeye uğru, genel bir özgülleşmeye uğru yoktur. Bu ilerleme fikrinin yöneltimsellik (ing. *intentionality*) ve özgülük için de kaybolması postmodern mimariye özgü belirtii bir ton (ing. *tone*), stil ya da tarzı ağırlayacaktır. Bunun bir çeşit *yapıkkılık* (ing. *bricolage*) olduğunu söyleyeceğiz: (klasikçe ya da moderne benzer) önceki stillere ya da dönemlere ait öğelerin yüksek kullanım sıklığı, çevrenin gözönüne alınmasından vazgeçilmesil, vb.

Bu özellik hakkında kısaca söz edecek olursanız; "postmodernist" termindeki "post-" bu durumda her biri ağıkça tanımlanabilen dönemlerin basit bir ardılığ (ing. *succession*), bir artışıremlilik (ing. *diachrony*) anlamında anlaşılmaktadır. Bir dönüştürme gibi bir şey, öncekinin ardından yeni bir yön. Bu kronoloji fikrinin bütünüyle modern olduğunu kabul etmiyiyim. Bu kronoloji fikri Hirsistiyanağı, Karteryanizm, Jakobencilığe aittir. Bütünüyle yeni bir şeye başlıyor olmamız nedeniyle, saatin ibrelerini sıfırlamak zorundayız. Modernite fikri şu prensibe sıkı sıkıya bağlıdır: gelenekten kopmak ve yeni bir yaşam ve düşünme tarzına başlamak olanaklı ve zorunludur. Bugün, bu "kopma"nın aslında geçmişini unuttuğunuz ya da bastırmanın bir tarzı olduğunu kabul edebilirsiniz. Onu aşmak değil, onu tekrarlamak diyorum.

Eski mimariere ait öğelerin yeni mimaride kullanılmaları benim için geçmiş yaşamışlıkların kalıntılarıdır, Freud tarafından *Disilerin Yorumu*nda (Alm. *Die Traumdeutung*) tanımlandığı gibi, rüya yorumunda (ing. *dream work*) kullanılmalarıyla aynı işlemler olarak görünmektedir. Tekrarlama ya da ayırtma kullanma, ironik olsun ya da olmasın, kinik (ing. *cinical*) olsun ya da olmasın, "trans-avantgarizm" (Achille Bonito Oliva) adı altında ya da neo-ekspresyonizm (tr. yeni-disavurumculuk) adı altında, geçiş resim sanatında baskın akımlarda görülebilir. Bu soruna üçüncü tartışma konumunda geri döneceğiz. İkinci tartışma konusu, "Postmodern" teriminin ikinci bir anlam ve kabul ediyorum ki bu anlamın çağrıştırdığı yanlış anlamda benzeri azından kısmen sorunluym.

Genel düşünce ağıktır. Son iki yüzyıldır ilerleme fikrine duyulan güvenin bir çeşit zayıflamaya uğradığını söyleyebiliriz. Olanaklı, olası ya da zorunlu olduğu düşünülen bu ilerleme düşüncesinin sanatların, teknolojinin, bilginin ve özgülüğün gelişmesinin bir bütün olarak insanlık için yararlı olacağına duyulan keskinlikle köklenmiştir. Elbette, gelişme eksikliği tarafından yoksul, işçi, cahil farkmez- ağıkça mağdur duruma düşürülen özne olan bilme sorusu 19'uncu ve 20'nci yüzyıllar boyunca cevapsız kaldı. Özgürlük- mesil için yardım edeceğimiz özne adı üzerinde liberraller, muhafazakarlar ve solcular arasında tartışmalar, hatta savaşlar gerçekleşti. Tüm bunlara rağmen, bütün bu taraflar, girişimlerin, keşiflerin ve kurumların ancak insanlığın öz-

gürleşmesine katkıda bulunduğları sürece meşru oldukları düşüncesini ay-
nen paylaşırlar.

İki yüzyıl geçtikten sonra, biz karşıt olanı imleyen işaretlere (tr. *im*, ing.
sign) daha duyarlıyız (ing. *sensitive*).

Kana susamış son iki yüzyılda ortaya çıkmış olan ekonomik ve politik
liberalizm, ve de değişik Marksizmler insanlığa karşı işlenen suçlardan dola-
yı zan almışlardır. Bizim kuşukumuzu örnekleyecek ve temellendirecek
bir dizi özel isim (yer, kişi isimleri ve tarihler) listesi sıralayabılıriz. Theodor
Adorno'yu izleyerek, Auschwitz adını deneysel konunun, yakın geçmiş za-
manın malzemesinin, insanlığa kendisini özgütürleşirmek için modern yardım
iddiası bağlamında yersizliğine işaret etmek için kullandım. Eversel bir öz-
gütürleşme doğru giden (deneysel ya da kurumsal olsun) genel bir süreç içinde
ne tür bir düşünce Auschwitz'i kendi içinde taşıyabılır (ing. *sublate*, Alm. *Auf-
heben*)? Öyleyse *Zeitgeist* (çağın zihniyeti, çağın *himi*) bir eşit keder duymak-
tadır. Bu keder kendisini tepkisel ya da karşı eylemsel tutumlarla ya da ütöp-
yalarla ifade edebilir, fakat asla yeni perspektifler öneren olumlu bir yönelim-
le ifade etmez.

Teknik-bilimlerin gelişmesi hastalığa karşı savasmanın değil, hastalığı
arttıran bir aracı olmuştur. Biz bu gelişmeyi artık eski ilerleme adıyla ad-
landıramayız. Bu gelişme kendi kendisine meydana geliyor, otonom bir kuv-
vet ya da "motrisite"¹ (ing. *motricity*) tarafından gerçekleştiriliyor görülmek-
tedir. Bu gelişme insan ihtiyaçlarından kaynaklanan bir talebe cevap vermez.
Tersine, (biyysel ya da toplumsal) insan varlıklarını her zaman bu gelişmenin
maddi sonuçları olduğu kadarıyla zihinsel sonuçları tarafından da zayıflatı-
lırlar. İnsanın pratiğinin ve düşüncesinin yeni hedeflerini toplama süreci pe-
şinde gider durumunda olduğunu söyleyeceğim. Benim görüşüme göre bu kar-
masıklaşırma sürecinin nedenini belirlemek gerçek ve bulanık bir sorudur.
Bu daha da karmaşık bir duruma doğru yönelmiş bir yazgı gibidir. Canlı va-
rolanlar ve hatta toplumsal varolanlar olma durumumuzdan kaynaklanan
güvenlik, aidiyet ve mutlu talaplarımız her nesneyi karmaşıklaştırmak,
dolaylılamak, kaydetmek ve birleştirmek ve bu nesnelere ölçegini değıştir-
mek için bu tarz yükümlülük karşısında bugün yersiz görünürler. Bizler Gul-
liver² gibi teknik-bilimsel bir dünyadayız: bazen çok büyük, bazen çok kü-
çük, asla aynı ölçüğe uymayan. Sonuçta, genel olarak, yalınlık hakkı bugün
için barbarlara ait görünür.

1 Ç.N. ing. *motricity*: yapının bütünü için işlev kazanan hareket, örneğin kas hareketi.
2 Ç.N Jonathan Swift'in yazdığı *Gulliver in Seyahatleri* (ing. *Gulliver's Travels*) (1726) romanının kahra-
manı.

Buradan hareketle, insanlığın iki kısmına ayrıldığını düşünmek gerekli olacaktır: bir kısmı karmasıklığın karşı koyuşuyla karşılaşıyor; diğer kısım ise eski korukçü görev olan yaşamda kalma ile karşılaşır. Bu (kural olarak, bütün insanlık için geçerli olmuş olan) modern tasarrufların hatasının temel bir özelliğidir.

Üçüncü tartışma daha karmaşıktır ve olabildiğince kısa bir şekilde sunacağız. Postmodernite sorusu aynı zamanda düşünceyi ifadeleri sorusudur: sanat, edebiyat, felsefe, politika. Biliyorsunuz ki, örneğin sanat alanında ve daha özelden plastik sanatlarda, baskın düşünce büyük avant-gardizm akımının artı eskide kaldığıdır. Eskimis bir modernitenin ifadesi olarak değerlendirilen Avant-garde'lar gülmek konusunda genel bir uzlaşım var gibi görünüyor. Ben avant-garde terimini, onun askeri güce ilgili olan anlamıyla sahip olması yüzünden, başka birinin sevdiğinden daha fazla sevmiyorum. Buna rağmen, şunu kabul etmem gerekecektir ki resimdeki avant-gardçılık süreci gerçekte modernitede ima edilen önvarsayımın uzun, ıddialı ve son derece güvenlidir bir araştırmasıydı. Manet'den Duchamp'a ya da Barnett Newman'a kadar ressamların yaptıkları için doğru yaklaşımların onları yaptıkları psikonaalitik terapidelerden yararlanmaları (ing. *anamnesis*) ile karşılaşılmaktadır. Hastanın daha imgesel, somut olmayan, ilgisiz parçaları geçmişteki durumlara serbestleştirilmesi yoluyla kendi gerçekliği derinden detaylandırılması ve böylece kendi hayatının gizli anlamlarını keşfetmesine benzer olarak, Cézanne'nin, Picasso'nun, Delaunay'nın, Kandinsky'nin, Klee'nin, Mondrian'ın, Malevitch'in ve son olarak Duchamp'ın yapıtlarını modernite tarafından kendi üzerine uygulanmış Freud'un *Durcharbeitungen* dediği bir çözümleme, parçaları vb. tartışmaya mahkum olacaktır. Buna kabul etmişizdir, hiçbir değişiklik olmaksızın, modern nevrozları, Batılı sızofreni, paranoiyayı vb. tartışmaya mahkum olacaktır. Bu kabul ettiğimizde, postmodernitenin "post-" u "geri gelme" ya da "canlandırma" (ing. *flashing back*), "geri besleme" (ing. *feeding back*) süreci anlamına değil, "gözlemleme", "hatırlama" (ing. *ana-mnesis*), "düşünüm" süreci anlamına gelir.

3 Ç.N.Çreke "anamnesis" hatırlama anlamına gelir. Ana+mi-nneskessthat: zihne geçirmek, hatırlamak